

Prieinamumo užtikrinimo atmintinė perkančiosioms organizacijoms

VSSA

VALSTYBĖS
SKAITMENINIŲ SPRENDIMŲ
AGENTŪRA

1. Tikslas

Šios atmintinės tikslas – padėti pirkimų vykdytojams užtikrinti, kad per viešuosius pirkimus įsigyjami skaitmeniniai produktai (internetinės svetainės, mobiliosios programėlės, informacinės sistemos) būtų prieinami visiems naudotojams, įskaitant žmones su negalia. Prieinamumas yra svarbi viešųjų paslaugų kokybės dalis, užtikrinanti lygiavertę galimybę naudotis informacija ir paslaugomis.

2. Teisiniai dokumentai ir jų reikalavimai informacijos prieinamumui

Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymas

Nustato viešojo sektoriaus informacijos prieinamumo ir pakartotinio naudojimo principus. Įpareigoja viešojo sektoriaus institucijas užtikrinti, kad jų teikiama informacija būtų prieinama visiems, įskaitant asmenis su negalia.

Bendrujų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480

Nustatyti reikalavimai:

- Prieinamumo užtikrinimas – tinklalapiai ir programos turi būti pritaikyti naudoti visiems.
 - Atitikimas tarptautiniams standartams – vadovautis Europos darniuoju standartu EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) ir WCAG 2.2 gairėmis.
 - Naudotojų poreikių įvertinimas – atsižvelgti į skirtingus poreikius (regėjimo, klausos, judėjimo ir kt.).
- Nuolatinis atnaujinimas ir priežiūra – vykdomas periodinis testavimas ir palaikymas.

Neįgaliesiems pritaikytų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinės rekomendacijos, patvirtintos Informacinės visuomenės plėtros komiteto direktoriaus 2013 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. T-72

Nustato metodines rekomendacijas dėl prieinamų svetainių kūrimo, testavimo ir vertinimo.

Pagrindiniai akcentai:

- Svetainės turi būti prieinamos žmonėms su įvairiomis negaliomis, taikant universalų dizainą.
- Rekomendacijos apima visą kūrimo procesą – nuo struktūros planavimo iki turinio parengimo.
- Numatyti būdai prieinamumui tikrinti – naudojant klaviatūrą, ekrano skaitytuvus ir kitus įrankius.
- Apibrėžti vertinimo kriterijai padeda objektyviai įsivertinti prieinamumo lygį.
- Viešojo sektoriaus įstaigos atsakingos už nuolatinį savo svetainių pritaikymą ir priežiūrą.

3. Kam taikoma atmintinė?

- Viešąsias funkcijas atliekančioms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms;
- Valstybės ir savivaldybių įmonėms bei viešosioms įstaigoms, kurių savininkė arba dalininkė yra valstybė ar savivaldybė ir kurios finansuojamos iš valstybės arba savivaldybių biudžetų bei valstybės pinigų fondų, įskaitant bibliotekas, muziejus ir valstybės archyvus, taip pat šių subjektų asociacijoms ir regionų plėtros taryboms.

PASTABA: jei pirkimo vykdytojas nepatenka į formaliai įvardytą taikymo sritį, jis gali vadovautis šia atmintine savanoriškai. Tai padės užtikrinti, kad skaitmeniniai produktai bus prieinami plačiai visuomenei, įskaitant žmones su negalia.

4. Pagrindiniai prieinamumo principai

Principas	Esmė	Svarbiausi aspektai
Suvokiamumas (Perceivable)	Turinys turi būti pasiekiamas jutimais (regėjimu, klausa)	Alt tekstas, subtitrai, kontrastas, teksto didinimas
Valdomumas (Operable)	Naudotojas gali naudotis turiniu įvairiais būdais	Klaviatūros prieiga, laikas, mirgėjimo vengimas, struktūra
Suprantamumas (Understandable)	Turinys aiškus ir nuspėjamas	Paprasta kalba, nuoseklus dizainas, klaidų nurodymas
Patikimumas (Robust)	Techninis turinio patikimumas	HTML standartai, pagalbinės technologijos palaikymas

3. Skaitmeninio prieinamumo reikalavimai pirkimų dokumentuose

Rengiant viešojo pirkimo dokumentus, į techninę specifikaciją rekomenduojama įtraukti reikalavimą, kad perkami produktai ar paslaugos (pvz., interneto svetainės, mobiliosios programos, informacinės sistemos) atitiktų šiuos teisės aktus ir standartus:

➔ **Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 480** „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“

 [Teisės aktas](#)

➔ **Informacinės visuomenės plėtros komiteto direktoriaus 2013 m. gegužės 23 d. įsakymas Nr. T-72** „Dėl neįgaliesiems pritaikytų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“

 [Teisės aktas](#)

➔ **Europos darnusis standartas EN 301 549 V3.2.1 (2021-03)**

 [Standartas PDF formatu \(anglų kalba\).](#)

➔ Pasaulinio saityno konsorciumo (W3C) Interneto tinklalapių turinio prieinamumo **WCAG 2.2 gairės**

 [Oficialus WCAG 2.2 dokumentas \(anglų kalba\).](#)

6.Rekomendacijos pirkimų vykdytojams

6.1. Pirkimų dokumentų rengimas:

- Į techninę specifikaciją rekomenduojama įtraukti **aiškų reikalavimą dėl prieinamumo**: WCAG 2.1/2.2 AA lygis, Europos darnusis standartas EN 301 549 V3.2.1 (2021-03).
- Įtraukti reikalavimą **naudotojų testavimui**, įskaitant pagalbines technologijas (ekrano skaitytuvus, klaviatūros navigaciją).
- Įtraukti **tiekėjo įsipareigojimą užtikrinti prieinamumą viso produkto gyvavimo ciklo metu**, įskaitant naujinimus, priežiūrą ir pataisymus.
- Numatyti **periodinius prieinamumo testus** (pvz., kas 6–12 mėn.) ir atsakomybę už trūkumų šalinimą. Periodiniai testai leidžia anksti identifikuoti ir ištaisyti prieinamumo trūkumus, užtikrinant, kad sprendimas ilgalaikėje perspektyvoje būtų prieinamas visiems vartotojams, įskaitant žmones su negalia.
- Nustatyti sankcijas už prieinamumo reikalavimų nevykdymą.

6.2. Dokumentai ir ataskaitos:

Prieinamumo atitikties paraiška

- Tiekėjas, sukūręs skaitmeninį sprendimą (pvz., interneto svetainę ar mobiliąją programą), arba kita išorės įmonė po atlikto prieinamumo testavimo parengia ir pateikia prieinamumo atitikties paraišką.
- Tai oficialus dokumentas, patvirtinantis, kad sprendimas atitinka teisės aktus, standartus ir prieinamumo reikalavimus.
- Atitikties paraiškos šabloną galima atsisiųsti ir pritaikyti pagal taikomus vertinimo metodus (išsamų arba supaprastintą) adresu:

Atitikties paraiškos šablonas

6.3. Papildomi dokumentai:

- Naudotojų testavimo protokolai, patvirtinantys, kad sprendimas realiai išbandytas su skirtingų poreikių naudotojais.
- Rekomendacijos prieinamumo gerinimui, kuriose pateikiami siūlymai, kaip užtikrinti ilgalaikį sprendimo prieinamumą.

Paraiškos nauda

- Užpildyta atitikties paraiška padeda oficialiai patvirtinti, kad skaitmeninis sprendimas atitinka visus taikomus prieinamumo ir kitus techninius reikalavimus.

6.4. Kompetencijų užtikrinimas:

- Skirti atsakingą asmenį/komandą už prieinamumo priežiūrą.
- Organizuoti pirkimų vykdytojų mokymus apie WCAG ir EN 301 549.
- Nuolat sekti naujausius standartų ir gairių pakeitimus.

7. Praktiniai patarimai

Viešųjų pirkimų procese, įsigyjant su skaitmeniniu turiniu ar paslaugomis susijusius sprendimus (pvz., interneto svetaines, mobiliąsias programas, informacines sistemas), būtina užtikrinti, kad paslaugos teikėjai laikytųsi prieinamumo reikalavimų, nustatytų Lietuvos ir Europos Sąjungos teisės aktuose. Siekiant tai patikrinti ir objektyviai įvertinti teikiamų sprendimų prieinamumą, rekomenduojama naudoti šiuos nemokamus įrankius:

Įrankis	Trumpas aprašymas	Pagrindinės funkcijos
Silktide	Pilnas svetainių testavimo įrankis, apimantis prieinamumą, SEO ir kitus kriterijus	<ul style="list-style-type: none">- Automatinis WCAG atitikties testas- Spalvų kontrasto tikrinimas- Prieinamumo problemų analizė ir sprendimų pasiūlymai
WAVE	Naršyklės įskiepis, skirtas vizualiam prieinamumo testavimui	<ul style="list-style-type: none">- Prieinamumo klaidų žymėjimas tiesiog tinklalapyje- Trumpi paaiškinimai ir rekomendacijos jų sprendimui
ARC Toolkit	Profesionalus analizės įrankis, skirtas WCAG kriterijų vertinimui	<ul style="list-style-type: none">- Detalios WCAG analizės ataskaitos- Rezultatų eksportas - Galimybė integruoti su kitomis sistemomis

8.Naudinga papildoma informacija

Mokymų medžiaga:

 [Informacijos prieinamumo samprata](#)

 [Teisinis reguliavimas](#)

 [Turinio kūrimo gairės](#)

 [Stebėseną ir testavimo priemonės](#)

Bendra informacija apie prieinamumą:

 <https://vssa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/interneto-svetainiu-prieinamumas/>

VSSA

VALSTYBĖS
SKAITMENINIŲ SPRENDIMŲ
AGENTŪRA